

Список використаних джерел:

1. Доляева Г. Э. Идентификация человека по внешним признакам. Габитоскопия / Г. Э. Доляева, Е. Д. Хильченко // Научно-практический электронный журнал «Аллея Науки». – 2016. – № 4. – С. 639-644.
2. Пясковський В.В. Криміналістика: підручник / В.В. Пясковський, Ю.М. Чорноус, А.В. Іщенко, О.О. Алексеев та ін. – К: «Центр учбової літератури», 2015. – 544 с.
3. Чаплинський К. О. Тактичне забезпечення проведення слідчих дій : монограф. / Чаплинський К.О. – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2011. – 496 с.
4. Криміналістика : підручник / [Берназ В. Д. та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. А. Ф. Волобуєва ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х. : ХНУВС, 2011. – 665 с.
5. Криміналістична габітологія [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://pidruchniki.com/1010061151555/pravo/kriminalistichna_gabitologiya.
6. Особливі прикмети зовнішності людини: їх значення для розслідування злочину. Правові горизонти. 2016. № 1. С. 133-136.
7. Ващук О. П. Криміналістична класифікація ознак зовнішності людини: теоретичний аспект. Криміналістика и судебная экспертиза. 2013. Вып. 58(2). С. 32-34.

Шевцова Поліна Володимирівна,
студентка юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Пиріг Ігор Володимирович,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри криміналістики та
домедичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

**ОКРЕМІ ПИТАННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ
КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО
РОЗСЛІДУВАННЯ**

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що пошук кардинальних рішень для запровадження дієвого механізму протидії злочинним виявам постає першочерговою задачею для кожної демократичної європейської держави. Питання криміналістичного

забезпечення досудового розслідування новітніми засобами в контексті розвитку криміналістичної науки є провідним та актуальним. Ефективність розслідування кримінальних правопорушень зумовлена рівнем криміналістичного забезпечення цього процесу, головним завданням якого є оптимізація діяльності органів кримінальної юстиції у протидії злочинності за рахунок упровадження досягнень науково-технічного прогресу.

Дослідженню обраної тематики приділяло увагу значна кількість вітчизняних вчених. Серед них слід виділити таких, як В. П. Бахін, А. І. Вінберг, А. Ф. Волобуєв, В. Г. Гончаренко, В. А. Журавель, А. В. Іщенко, Н. І. Клименко, І. І. Когутич, В. О. Коновалова, В. С. Кузьмічов, В. В. Лисенко, В. К. Лисиченко, В. Г. Лукашевич, Е. Д. Лук'янчиков, Г. М. Надгорний, І. В. Пиріг, А. М. Погорецький, М. В. Салтевський, М. Я. Сегай, Е. Б. Сімакова-Єфремян, Р. Л. Степанюк, В. В. Тіщенко, К. О. Чаплинський, Ю. М. Черноус, С. С. Чернявський, В. М. Шевчук, В. Ю. Шепітько, М. Г. Щербаковський та ін.

В контексті глобалізації та євроінтеграції завдання криміналістики зумовлені необхідністю системного криміналістичного забезпечення відповідних органів правозастосування, які діють не лише в Україні, а й у різних країнах світу та спрямовані на оптимізацію процесів виявлення, розслідування та попередження злочинів, а отже, і сприяють встановленню істини у кримінальному провадженні.

Термін «криміналістичне забезпечення» увійшов до наукового понятійно-категоріального апарату наприкінці 70-х – на початку 80-х рр. ХХ ст. і був сформульований російським ученим В. Г. Коломацьким щодо діяльності органів внутрішніх справ із розслідування злочинів. Сутність техніко-криміналістичного забезпечення розслідування кримінальних правопорушень полягає у здійсненні правоохоронними органами діяльності, спрямованої на створення умов їх постійної готовності до застосування методів і засобів криміналістичної техніки та реалізацію цих умов у кожному конкретному випадку розкриття й розслідування злочинів. Слід зауважити, що техніко-криміналістичне забезпечення розкриття і розслідування злочинів не слід розглядати тільки як діяльність, бо ця діяльність є функцією системи [1, с. 150]. Техніко-криміналістичне забезпечення є комплексною організаційно-функціональною системою, що у своїй діяльності спрямована на збирання і дослідження криміналістично значущої інформації та реалізує свої можливості шляхом застосування техніко-криміналістичних методів і засобів.

Отже, криміналістичне забезпечення як процес створення й надання наукових і апробованих судово-слідчою практикою засобів (техніко-криміналістичних, організаційно-тактичних, методико-криміналістичних, інформаційних, попереджувально-профілактичних), що використовуються працівниками органів кримінальної юстиції на основі отриманих ними знань і вмінь відповідно до загальних засад і завдань кримінального

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛІСТИКИ ТА СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

провадження з метою протидії вчиненню кримінальних правопорушень. Відповідно до суб'єктів, діяльність яких потребує техніко-криміналістичного забезпечення, можна виділити такі рівні:

I. Техніко-криміналістичне забезпечення правозастосовної діяльності в цілому;

II. Техніко-криміналістичне забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції;

III. Техніко-криміналістичне забезпечення діяльності відокремлених відомств (органів системи МВС України, Служби безпеки України, органів прокуратури тощо).

IV. Техніко-криміналістичне забезпечення діяльності окремих суб'єктів (слідчих, детективів, працівників оперативних підрозділів, експертів) [2, с. 174].

Плюралізм підходів щодо розуміння криміналістичної техніки, техніко-криміналістичних засобів, криміналістичного, техніко-криміналістичного забезпечення та інших категорій дозволяє стверджувати, що техніко-криміналістичне забезпечення правозастосовної діяльності є досить широким, комплексним поняттям, яке включає і сукупність техніко-криміналістичних засобів та прийомів їх застосування, і діяльність певних суб'єктів щодо створення належних умов для використання зазначених засобів на практиці, і систему наукових положень, спрямованих на реалізацію практичних завдань із застосування криміналістичної техніки в діяльності органів правопорядку. Різновиди техніко-криміналістичного забезпечення досудового розслідування як однієї зі сфер практичної діяльності можна виокремити залежно від її суб'єктів, якими можуть бути як безпосередньо органи досудового розслідування, так і інші органи, заклади, відомства, які виконують функції щодо належного застосування техніко-криміналістичних засобів під час досудового розслідування [3, с. 97-98].

Слід ураховувати, що розробка та реалізація засобів криміналістичного забезпечення знаходиться в залежності від їх конкретного споживача (слідчий, детектив, слідчий суддя, прокурор, суддя та ін.), форми кримінального процесу, установленого порядку проведення слідчих (розшукових) дій.

Актуальними засобами розвитку сучасного стану криміналістичного забезпечення досудового розслідування та судового розгляду провадження новітніх інформаційних систем та технологій, під якими прийнято розуміти організаційно впорядковану сукупність масивів інформації про об'єкти та інформаційні технології, у тому числі засоби сучасної комп'ютерної техніки, програмне забезпечення і мережі зв'язку, що забезпечують процеси введення, опрацювання та видачі інформації. Найбільш актуальними та такими, що відповідають як сучасному стану наукових досліджень, так і потребам слідчої практики, можна визнати

інформаційно-довідкову, інформаційно-пошукову та інформаційно-консультативну системи. Використання сучасних технологій є вагомим внеском до актуалізації знань у сфері криміналістики [4, с. 82-85].

Таким чином, система криміналістичного забезпечення розслідування злочинів характеризується наявністю криміналістичних знань та криміналістичної техніки, які мають певну автономність, і водночас взаємозалежні та взаємопов'язані з іншими компонентами. Сучасні засоби зв'язку та ІТ-технології активно використовуються зі злочинною метою: полегшується доступ до матеріальних цінностей, змінюються способи підготовки, вчинення і приховування злочинів (наприклад, незаконний збут наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів з використанням інтернет-магазинів та електронних платіжних систем), з'являються нові види злочинів (так звані «комп'ютерні» злочини) [5, с. 18-19].

Насамперед сучасні цифрові та інноваційні технології, їх впровадження і використання стосуються галузі судово-експертної діяльності як додатковий інструментарій і розширення можливостей досліджень різноманітних об'єктів і речових доказів з метою отримання доказової інформації в інтересах розслідування. Перспективними вказані технології представляються і для криміналістики: для криміналістичної техніки, криміналістичної тактики і методики. Значні можливості щодо ідентифікації має методика створення 3D-моделей ушкоджень, слідів, травмуючих предметів. З їх допомогою може проводитися портретна експертиза за метричними і описовими ознаками зовнішності. Серед методів досліджень речових доказів можна назвати: використання цифрових фотознімків в якості об'єктів медико-криміналістичного дослідження слідів-нашарувань крові [6, с. 123].

Отже, цифрова криміналістика є відносно новим науковим напрямом, де практичний досвід і технології у протидії злочинам, що вчиняються з використанням цифрових технологій, та у боротьбі з кіберзлочинністю, лише починають накопичуватися. Серед актуальних і водночас малодосліджених питань залишаються проблеми, пов'язані з пошуком, фіксацією та дослідженням цифрової інформації під час досудового розслідування й подальшого її використання як доказів у кримінальному провадженні. Усе це зумовлює необхідність не лише застосування спеціальних знань під час виявлення та фіксування слідів злочину в цифровій формі, специфічного порядку перевірки та оцінки таких доказів, але й криміналістичних методів, спрямованих на посилення їх захисту від дистанційного знищення чи зміни.

Список використаних джерел:

1. Чорноус Ю. М. Криміналістичне забезпечення як наукова категорія та практичне завдання криміналістики. Проблеми правознавства та правоохорон. діяльності. 2012. №1. С. 149–155.

2. Падей А. С. Поняття та значення техніко-криміналістичного забезпечення діяльності з розслідування. Південноукраїнський правничий часопис. 2015. № 2. С. 173–175.

3. Павлюк Н. В. Поняття та інноваційні засади техніко-криміналістичного забезпечення розслідування злочинів. Теорія та практика судової експертизи і криміналістики : зб. наук. пр. / редкол.: А. І. Лозовий, В. Ю. Шепітько та ін. 2015. Вип. 15. С. 96–104.

4. Шепітько В. Ю. Техніко-криміналістичне забезпечення органів досудового слідства та якість слідчої діяльності. Вибрані твори. Х. : Апостіль, 2010. С. 82–85.

5. Журавель В. А. Автоматизовані інформаційні системи як засіб забезпечення ефективності досудового розслідування. Теорія та практика судової експертизи і криміналістики : зб. наук. пр. / редкол.: А. І. Лозовий, В. Ю. Шепітько та ін. Х. : Право, 2015. Вип. 15. С. 13–21.

6. Михайлов В. О. Перспективи удосконалення техніко-криміналістичного забезпечення розкриття та розслідування злочинів. Вісник НТУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. 2015. Вип. 3/4 (27/28). С. 122–125.